

Laidiens: **08.03.2017., Nr. 50**
Oficiālās publikācijas Nr.: **2017/50.2**

Ministru kabineta noteikumi Nr. 101

Rīgā 2017. gada 21. februārī (prot. Nr. 9 29. §)

Grozījumi Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumos Nr. 1290 "Noteikumi par gaisa kvalitāti"

*Izdoti saskaņā ar likuma "Par piesārņojumu"
12. panta otro daļu un 17. panta trešo daļu
un Vides aizsardzības likuma 17. panta otro daļu*

Izdarīt Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumos Nr. 1290 "Noteikumi par gaisa kvalitāti" (Latvijas Vēstnesis, 2009, 182. nr.) šādus grozījumus:

1. Izteikt norādi, uz kāda likuma pamata noteikumi izdoti, šādā redakcijā:

"Izdoti saskaņā ar likuma "Par piesārņojumu" 12. panta otro daļu un 17. panta trešo daļu un Vides aizsardzības likuma 17. panta otro daļu".

2. Aizstāt noteikumu tekstā:

2.1. vārdus "Vides ministrija" (attiecīgā locījumā) ar vārdiem "Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija" (attiecīgā locījumā);

2.2. vārdus "mājaslapā internetā" ar vārdu "tīmekļvietnē".

3. Papildināt noteikumus ar 2.30. apakšpunktu šādā redakcijā:

"2.30. valsts monitoringa tīkls – valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" (turpmāk – centrs) pārziņā esošās gaisa kvalitātes monitoringa stacijas, kuras izvietotas visā valsts teritorijā atbilstoši šo noteikumu III nodaļā noteiktajiem kritērijiem un kurās tiek nodrošināta citu šajos noteikumos noteikto prasību izpilde, lai sniegtu sabiedrībai, kā arī starptautiskajām sadarbības organizācijām un Eiropas Komisijai ticamu un reprezentatīvu informāciju par gaisa kvalitāti Latvijā."

4. Aizstāt 3.1.2. apakšpunktā skaitli "2005" ar skaitli "2012".

5. Aizstāt 3.2.2. apakšpunktā skaitli "2005" ar skaitli "2012".

6. Izteikt 3.3.2. apakšpunktu šādā redakcijā:

"3.3.2. paraugu ņemšanas un gaisa piesārņojuma līmeņa mērījumiem izmanto bāzes (references) metodi, kas noteikta standartā LVS EN 12341:2014 "Gaisa kvalitāte. Gravimetrisko mērījumu standartmetode suspendēto cieto daļiņu PM₁₀ vai PM_{2,5} frakcijas masas koncentrācijas noteikšanai", vai citu līdzvērtīgu analīzes metodi;".

7. Izteikt 3.4.2. apakšpunktu šādā redakcijā:

"3.4.2. paraugu ņemšanas un gaisa piesārņojuma līmeņa mērījumiem izmanto bāzes (references) metodi, kas noteikta standartā LVS EN 12341:2014 "Gaisa kvalitāte. Gravimetrisko mērījumu standartmetode suspendēto cieto daļiņu PM₁₀ vai PM_{2,5} frakcijas masas koncentrācijas noteikšanai", vai citu līdzvērtīgu paraugu ņemšanas un analīzes metodi;"

8. Aizstāt 3.6.2. apakšpunktā skaitli "2005" ar skaitli "2012".

9. Aizstāt 3.8.2. apakšpunktā skaitli "2005" ar skaitli "2012".

10. Aizstāt 3.9.3. apakšpunktā vārdus "paraugu ņemšanai" ar vārdu "mērīšanai".

11. Izteikt 3.9.4., 3.9.5., 3.9.6. un 3.9.7. apakšpunktu šādā redakcijā:

"3.9.4. benz(a)pirēna un citu attiecīgo policiklisko aromātisko ogļūdeņražu, kā arī arsēna, kadmija un niķeļa paraugu ņemšanai izmanto bāzes (references) metodi, kas noteikta standartā LVS EN 12341:2014 "Gaisa kvalitāte. Gravimetrisko mērījumu standartmetode suspendēto cieto daļiņu PM₁₀ vai PM_{2,5} frakcijas masas koncentrācijas noteikšanai", vai citu līdzvērtīgu analīzes metodi;

3.9.5. benz(a)pirēna koncentrācijas mērījumiem izmanto bāzes (references) metodi, kas noteikta standartā LVS EN 15549:2010 "Gaisa kvalitāte. Standartmetode benz(a)pirēna koncentrācijas mērīšanai gaisā", vai citu līdzvērtīgu analīzes metodi, bet citu attiecīgo policiklisko aromātisko ogļūdeņražu koncentrācijas mērījumiem – standartā LVS ISO 12884:2001 "Gaiss – Kopējā (gāzes un daļiņu fāzē) policiklisko aromātisko ogļūdeņražu satura noteikšana – Savākšana uz filtra un tam sekojoša sorbenta, analīze ar gāzu hromatogrāfijas metodi" noteikto metodi vai citu līdzvērtīgu analīzes metodi;

3.9.6. kopējā gāzveida dzīvsudraba (dzīvsudraba tvaiki un reaģētspējīgs gāzveida dzīvsudrabs – ūdenī šķīstoši dzīvsudraba savienojumi ar pietiekami augstu tvaika spiedienu, lai tie būtu gāzveida stāvoklī) koncentrācijas mērījumiem izmanto bāzes (references) metodi, kas noteikta standartā LVS EN 15852:2010 "Gaisa kvalitāte. Standarta metode dzīvsudraba tvaiku noteikšanai", vai citu līdzvērtīgu analīzes metodi;

3.9.7. lai novērtētu arsēna, kadmija, dzīvsudraba, niķeļa un policiklisko aromātisko ogļūdeņražu kopējo nosēdumu daudzumu, izmanto šādas bāzes (references) metodes:

3.9.7.1. arsēna, kadmija un niķeļa nosēdumu noteikšanai – metodi LVS EN 15841:2010 "Gaisa kvalitāte. Standartmetode arsēna, kadmija, svina un niķeļa noteikšanai atmosfēras nosēdumos";

3.9.7.2. dzīvsudraba nosēdumu noteikšanai – metodi LVS EN 15853:2010 "Gaisa kvalitāte. Standarta metode dzīvsudraba nosēdumu noteikšanai";

3.9.7.3. benz(a)pirēna un pārējo attiecīgo policiklisko aromātisko ogļūdeņražu nosēdumu noteikšanai – metodi LVS EN 15980:2011 "Gaisa kvalitāte. Benzo[a]antracēna, benzo[b]fluoretēna, benzo[j]fluoretēna, benzo[k]fluoretēna, benzo[a]pirēna, dibenzo[a,h]antracēna un indeno[1,2,3-cd]pirēna nosēdumu noteikšana".

12. Papildināt noteikumus ar 3.¹ punktu šādā redakcijā:

"3.¹ Daļiņām PM₁₀ un daļiņām PM_{2,5}, kā arī analizējamām daļiņu sastāvdaļām (piemēram, svinam) parauga tilpumu nosaka attiecīgās vides apstākļos, ņemot vērā temperatūru un atmosfēras spiedienu mērījumu dienā."

13. Svītrot 5., 6. un 7. punktu.

14. Papildināt noteikumus ar 7.¹, 7.², 7.³, 7.⁴, 7.⁵ un 7.⁶ punktu šādā redakcijā:

7.¹ Centrs (attiecībā uz valsts monitoringa tīklā iekļautajām stacijām) un citas valsts vai pašvaldību iestādes, kuru pārziņā ir gaisa kvalitātes monitoringa stacijas, kurās iegūtie dati tiek izmantoti sabiedrības informēšanai atbilstoši šo noteikumu 45.5. apakšpunktam vai šo noteikumu 24. punktā minētās rīcības programmas izstrādei, gaisa piesārņojuma līmeņa noteikšanai un mērīšanai izmanto šo noteikumu 3. punktā minētās bāzes (references) metodes.

7.² Šo noteikumu 7.¹ punktā noteiktajos gadījumos gaisa piesārņojuma līmeņa noteikšanai un mērīšanai var izmantot arī citu paraugu ņemšanas un analīzes metodi, kas nav šo noteikumu 3. punktā minētā bāzes (references) metode, ja ar šo citu metodi iegūtie rezultāti ir līdzvērtīgi rezultātiem, kas tiek iegūti ar šo noteikumu 3. punktā minētajām standarta (bāzes) metodēm vai – attiecībā uz daļiņām PM₁₀ un daļiņām PM_{2,5} – metodei, kas pilnībā atbilst bāzes (references) metodei. Attiecībā uz daļiņām PM₁₀ un daļiņām PM_{2,5} iegūtos rezultātus koriģē ar koeficientu, lai tie kļūtu līdzvērtīgi rezultātiem, kas iegūti ar bāzes (references) metodi (tai skaitā iepriekš veikto mērījumu rezultātus koriģē ar atbilstošu koeficientu, lai datiem nodrošinātu labāku salīdzināmību). Ja līdzvērtīguma nodrošināšanai izmanto koeficientus, tos apstiprina vai groza ar atsauci uz Eiropas Komisijas izstrādātajām līdzvērtīguma pierādīšanas vadlīnijām.

7.³ Ja atbilstoši šo noteikumu 7.² punktam gaisa piesārņojuma mērīšanai izmanto paraugu ņemšanas un analīzes metodi, kas nav šo noteikumu 3. punktā minētā bāzes (references) metode, nepieciešams pierādīt, ka ar izmantojamo metodi iegūtie rezultāti ir līdzvērtīgi rezultātiem, kurus iegūst ar bāzes (references) metodi. Lai to pierādītu, valsts vai pašvaldību iestādes, kuras veic gaisa piesārņojuma līmeņa mērījumus un iegūtos datus izmanto sabiedrības informēšanai atbilstoši šo noteikumu 45.5. apakšpunktam vai šo noteikumu 24. punktā minētās rīcības programmas izstrādei, iesniedz centrā attiecīgu metodes līdzvērtīguma pierādīšanas protokolu (atskaiti), kuru izdevusi Latvijā vai citā Eiropas Savienības dalībvalstī atbilstoši attiecīgajam testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju saskaņotajam standartam akreditēta testēšanas laboratorija. Centrs ievēro šajā punktā minētās prasības arī attiecībā uz valsts monitoringa tīklā iekļautajām stacijām.

7.⁴ Šo noteikumu 7.³ punktā minētajam līdzvērtīguma pierādīšanas protokolam (atskaitei) jāapliecina, ka iekārta atbilst visām veikspējas prasībām, tostarp jāietver informācija par testēšanas vietai raksturīgajiem specifiskajiem vides un vietējiem nosacījumiem. Centrs izvērtē iekārtas izmantošanas iespējas, ņemot vērā raksturīgos specifiskos vides un vietējos nosacījumus, kuros paredzēts izmantot iekārtu.

7.⁵ Ja valsts monitoringa tīklā esošajās stacijās tiek izmantota metode, kas nav šo noteikumu 3. punktā minētā bāzes (references) metode un par kuru nav pieejams citu Eiropas Savienības dalībvalstu kompetento iestāžu sagatavots līdzvērtīguma pierādīšanas protokols (atskaite), centrs organizē savstarpēju metožu salīdzināšanu un sagatavo atskaiti par iegūtajiem rezultātiem. Šos novērtējuma rezultātā sastādītos metodes līdzvērtīguma pierādīšanas protokolus (atskaites) un visus testu rezultātus centrs pēc pieprasījuma dara pieejamus citām kompetentajām iestādēm.

7.⁶ Centrs saskaņā ar šo noteikumu 7.³ punktu iesniegtos līdzvērtīguma pierādīšanas protokolus (atskaites) uzglabā tik ilgi, kamēr attiecīgā paraugu ņemšanas un analīzes metode tiek izmantota gaisa piesārņojuma līmeņa noteikšanai un mērīšanai, bet ne mazāk kā piecus gadus."

15. Svītrot 8. punktu.

16. Izteikt III nodaļas nosaukumu šādā redakcijā:

"III. Gaisa kvalitātes novērtējums un tā veikšanas nosacījumi".

17. Papildināt III nodaļu ar 8.¹, 8.², 8.³, 8.⁴, 8.⁵, 8.⁶, 8.⁷, 8.⁸ un 8.⁹ punktu šādā redakcijā:

"8.¹ Centrs ir Latvijas nacionālā references laboratorija, kas veic gaisa piesārņojuma līmeņa mērījumus un ir atbildīgā iestāde Latvijā par:

8.¹ 1. valsts monitoringa tīkla izveidi un uzturēšanu un gaisa kvalitātes novērtējuma veikšanu;

8.¹ 2. valsts monitoringa tīklā lietojamo mērījumu sistēmu akreditāciju un novērtējuma metožu analīzi un valsts monitoringa tīklā izmantoto metožu līdzvērtīguma pierādīšanas procesu organizēšanu;

8.¹ 3. valsts monitoringa tīklā veikto gaisa kvalitātes mērījumu precizitātes nodrošināšanu;

8.¹ 4. sadarbības nodrošināšanu ar Eiropas Komisijas izveidoto Nacionālo references laboratoriju Eiropas tīklu un Kopīgo pētniecības centru un Eiropas Savienības mēroga kvalitātes nodrošināšanas programmu koordināciju Latvijā.

8.² Centrs nodrošina, ka nacionālā references laboratorija ir testēšanas laboratorija, kura ir akreditēta nacionālajā akreditācijas institūcijā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par atbilstības novērtēšanas institūciju novērtēšanu, akreditāciju un uzraudzību (turpmāk – akreditēta laboratorija) attiecībā uz šo noteikumu 3. punktā minētajām standartmetodēm vismaz tām piesārņojošajām vielām, kuru koncentrācija pārsniedz apakšējo piesārņojuma novērtēšanas slieksni. Ja centrs veic metožu savstarpējo salīdzināšanu valsts mērogā (tai skaitā šo noteikumu 7.⁵ punktā minētajā gadījumā), tam jābūt akreditētam saskaņā ar attiecīgo standartu prasību pārbaužu jomā.

8.³ Centrs nodrošina, ka valsts monitoringa tīklā iekļautajās stacijās mērījumus veic akreditēta laboratorija, kas ir akreditēta attiecībā uz šo noteikumu 3. punktā minētajām bāzes (references) metodēm vai citām līdzvērtīgām metodēm. Valsts monitoringa tīklā iekļautajām monitoringa stacijām izveido un piemēro kvalitātes nodrošināšanas un kvalitātes kontroles sistēmu, kura paredz veikt regulāru iekārtu apkopi, kas nepieciešama mēriekārtu precizitātes garantēšanai, kā arī nodrošina datu vākšanas un paziņošanas kvalitātes kontroles procedūras izstrādi un mērījumu datu izsekojamību, ievērojot prasības, kas izklāstītas testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju saskaņotajā standartā. Centrs, sākot ar 2019. gadu, vismaz reizi piecos gados izvērtē izveidoto kvalitātes nodrošināšanas sistēmu un par tās rezultātiem informē Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju.

8.⁴ Centrs ne vēlāk kā 2019. gadā un pēc tam vismaz reizi trijos gados piedalās Eiropas Savienības mērogā organizētajās kvalitātes nodrošināšanas programmās. Ja, piedaloties šajās programmās, tiek gūti neapmierinoši rezultāti (t. i., rezultāti, kas ir būtiski atšķirīgi no citās iekārtās iegūtajiem rezultātiem), centrs līdz nākamajai novērtēšanas reizei veic atbilstošus pasākumus un iesniedz Eiropas Komisijas Kopīgajam pētniecības centram ziņojumu par paveikto.

8.⁵ Centrs atbild par Eiropas Komisijas Kopīgā pētniecības centra organizētu Eiropas Savienības mēroga kvalitātes nodrošināšanas programmu koordināciju Latvijā un par šo noteikumu 3. punktā minēto bāzes (references) metožu izmantošanas koordināciju valsts mērogā. Centrs savā tīmekļvietnē publicē norādes par kvalitātes kontroles procedūrām, lai tās, ja nepieciešams, var piemērot arī citas iestādes un organizācijas, kas veic gaisa kvalitātes piesārņojuma līmeņa mērījumus.

8.⁶ Lai nodrošinātu mērījumu precizitāti un atbilstību šajos noteikumos noteiktajiem datu kvalitātes mērķiem, valsts vai pašvaldību iestādes, kas iegūtos datus izmanto sabiedrības informēšanai atbilstoši šo noteikumu 45.5. apakšpunktam vai šo noteikumu 24. punktā minētās rīcības programmas izstrādei, nodrošina, ka gaisa piesārņojuma līmeņa mērījumus veic akreditēta laboratorija.

8.⁷ Ja valsts vai pašvaldības iestāde veic indikatīvos gaisa piesārņojuma mērījumus un iegūtos datus izmanto sabiedrības informēšanai atbilstoši šo noteikumu 45.5. apakšpunktam vai šo noteikumu 24. punktā minētās rīcības

programmas izstrādei, var neievērot šo noteikumu 8.⁶ punktā noteiktās prasības, ja tā izveido un piemēro kvalitātes nodrošināšanas un kvalitātes kontroles sistēmu, kura paredz veikt regulāru iekārtu apkopi, kas nepieciešama mēriekārtu precizitātes garantēšanai, kā arī nodrošina datu vākšanas un paziņošanas kvalitātes kontroles procedūru izstrādi un mērījumu datu izsekojamību, ievērojot prasības, kas izklāstītas testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju saskaņotajā standartā. Minētajā gadījumā iestāde iesniedz centram informāciju par izveidoto kvalitātes kontroles nodrošināšanas un kvalitātes kontroles sistēmu un tajā noteikto prasību piemērošanu, kā arī citu informāciju, kas centram var būt nepieciešama iestādes vai tās struktūrvienības darbības atbilstības pārbaudei atbilstoši testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju saskaņotā standarta prasībām. Centrs par maksu saskaņā ar Ministru kabineta apstiprinātu cenrādi izvērtē valsts vai pašvaldības iestādes vai tās struktūrvienības kompetenci un spējas veikt testēšanu.

8.⁸ Valsts vai pašvaldību iestādes, kuras veic gaisa piesārņojuma līmeņa mērījumus un iegūtos datus izmanto sabiedrības informēšanai atbilstoši šo noteikumu 45.5. apakšpunktam vai šo noteikumu 24. punktā minētās rīcības programmas izstrādei, mēneša laikā pēc mērījumu uzsākšanas informē centru par izmantotajām mērījumu metodēm un uzstādītajām gaisa kvalitātes mērīšanas iekārtām un turpmāk attiecīgu informāciju centram sniedz tikai tad, ja notikušas izmaiņas jau uzstādītās iekārtas darbībā (tai skaitā, ja mainīts iekārtas novietojums) vai tiek izmantotas citas mērījumu metodes.

8.⁹ Centrs, pamatojoties uz informāciju, kas iesniegta atbilstoši šo noteikumu 8.⁸ punktam, sākot ar 2020. gadu, reizi piecos gados sagatavo pārskatu par valstī esošajām monitoringa iekārtām, kurās iegūtie dati tiek izmantoti sabiedrības informēšanai atbilstoši šo noteikumu 45.5. apakšpunktam vai šo noteikumu 24. punktā minētās rīcības programmas izstrādei, un to atbilstību šajos noteikumos noteiktajām prasībām. Minēto informāciju centrs publicē savā tīmekļvietnē, norādot arī tās iekārtas, kuru mērījumi neatbilst šajos noteikumos noteiktajām prasībām un kuru mērījumos iegūtajiem datiem ir zema ticamības pakāpe."

18. Aizstāt 9. punktā vārdus "ne retāk kā reizi trijos" ar vārdiem un skaitli "sākot ar 2019. gadu, ne retāk kā reizi piecos".

19. Izteikt 11. punktu šādā redakcijā:

"11. Lai novērtētu gaisa kvalitāti un nodrošinātu tās pārvaldību, valsts teritoriju iedala zonās un aglomerācijās saskaņā ar vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra rīkojumu. Rīkojumā iekļauj informāciju par valsts monitoringa tīklā esošajām gaisa kvalitātes monitoringa stacijām un publicē ministrijas tīmekļvietnē. Šo staciju novietojumu nedrīkst mainīt, un valsts monitoringa tīklā iekļauto staciju darbību nedrīkst pārtraukt bez saskaņojuma ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju."

20. Izteikt 12.1. un 12.2. apakšpunktu šādā redakcijā:

"12.1. iepriekšējā gada laikā konkrētai šo noteikumu 3. punktā minētajai piesārņojošajai vielai noteikto robežlielumu pārsniegumu izraisa dabisko avotu radītais piesārņojums. Centrs sniedz informāciju par dabisko avotu radīto gaisu piesārņojošo vielu koncentrāciju un pienesuma avotiem, kā arī sniedz pierādījumus tam, ka pārsniegums radies no dabiskajiem avotiem. Robežlieluma pārsniegumus, kuri ir pilnībā radušies dabisko avotu radītā piesārņojuma dēļ, neuzskata par pārsniegumiem šo noteikumu izpratnē;

12.2. iepriekšējā gada laikā daļiņām PM₁₀ noteikto robežlielumu pārsniegumu izraisa atkārtota daļiņu PM₁₀ izkliedēšanās pēc ceļu kaisīšanas ar smiltīm vai sāli ziemā. Centrs sagatavo informāciju par daļiņu PM₁₀ koncentrāciju un avotiem, kā arī sniedz pierādījumus tam, ka pārsnieguma iemesls ir šādas atkārtoti izkliedētās daļiņas PM₁₀."